

Kredi kartı kullanımı ve paraya karşı tutumun finansal memnuniyet üzerindeki etkisinde finansal stresin aracılık rolü: BUBYO örneği*
The mediating role of financial stress in the effect of credit card usage and attitude towards money on financial satisfaction: The BUBYO example

Gönderim Tarihi / Received: 27.06.2024

Ayşegül YILDIRIM KUTBAY¹

Kabul Tarihi / Accepted: 07.11.2024

Doi: [10.31795/baunsobed.1505792](https://doi.org/10.31795/baunsobed.1505792)

ÖZ: Bu çalışmanın amacı, lisans düzeyinde bir bölümden mezun olan üniversite öğrencilerinin, kredi kartı kullanım düzeyleri ve paraya karşı tutumlarının finansal memnuniyetleri üzerindeki etkilerini ortaya koymak ve finansal stresin mediatör (aracı) etkisiyle, bağımsız değişkenlerin bağımlı değişken üzerindeki olası etkilerinin değişip değişmediğini gözlemlemektir. Araştırmanın ana kütlelerini, Balıkesir Üniversitesi Burhaniye Uygulamalı Bilimler Yüksekokulundan 2012-2022 yılları arasında mezun olan 2014 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmaya 2023 Mayıs ayında başlanmış ve veri toplama süreci yaklaşık yedi ay sürmüştür. Veri toplama kapsamında internet ortamında oluşturulan anket formu sosyal medya kanalları ve e-posta aracılığı ile mezun öğrencilere ulaştırılmıştır ve 489 gönüllü mezun öğrenci tarafından araştırma anketi doldurulmuştur. Araştırma kapsamında Mediatör değişkenin etkileri Bootstrap yöntemi kullanılarak ölçülmüştür ve analizler de SPSS 27 eklenen Proses Makro modu kullanılarak yapılmıştır. Araştırmanın bulguları kapsamında en çarpıcı çıktı, paraya karşı tutum ölçeğinin bir boyutu (paranın gücü) hariç tüm boyutları finansal memnuniyeti anlamlı ve pozitif yönlü etkilemekte olduğu fakat finansal stres aracı etkisi altında bu etkinin azaldığı bulgusudur. Araştırmanın diğer önemli çıktısı da kredi kullanım ölçeğinin davranışsal tutum boyutunun finansal memnuniyet üzerindeki etkisinin finansal stres aracı etkisi altında düştüğü, duygusal tutum boyutunun etkisinin ise arttığı şeklindedir.

Anahtar Kelimeler: Finansal stres, Finansal memnuniyet, Kredi kartı kullanımı, Paraya karşı tutum

ABSTRACT: The aim of this study is to reveal the effects of credit card usage levels and attitudes towards money on the financial satisfaction of university students who graduated from a department at the undergraduate level, and to observe whether the possible effects of independent variables on the dependent variable change with the mediator effect of financial stress. The main population of the research consists of 2014 students who graduated from Balıkesir University Burhaniye School of Applied Sciences between 2012-2022. The research started in May 2023 and the data collection process lasted approximately seven months. Within the scope of data collection, the survey form created on the Internet was delivered to graduate students via social media channels and e-mail, and the research survey was completed by 489 volunteer graduate students. Within the scope of the research, the effects of the Mediator variable were measured using the Bootstrap method, and the analyzes were made using the Process Macro mode added to SPSS 27. The most striking outcome within the scope of the findings of the research is that all dimensions of the attitude towards money scale, except for one dimension (the power of money), affect financial satisfaction significantly and positively, but this effect decreases under the influence of financial stress. Another important outcome of the research is that the effect of the behavioral attitude dimension of the credit utilization scale on financial satisfaction decreases under the influence of financial stress, while the effect of the emotional attitude dimension increases.

Keywords: Financial stress, Financial satisfaction, Credit card usage, Attitude towards money

* Araştırma, 6 Haziran 2024 tarihinde Balıkesir Üniversitesi tarafından düzenlenen II. Balıkesir Sempozyumunda özet bildiri olarak sunulmuştur.

¹ Doktor, Balıkesir Üniversitesi/ Burhaniye Uygulamalı Bilimler Fakültesi/ Finans ve Bankacılık Bölümü, aysegulyildirim@balikesir.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-3100-2928>

EXTENDED ABSTRACT

Literature review

With increasingly complex financial systems, each individual's financial tendencies and financial stress impact an individual's financial satisfaction. Financial trends: It results from the interaction between financial demands and the individual's cognitive and non-cognitive prerequisites. These trends can be defined as the individual's attitudes towards money, credit card usage behaviors, and financial knowledge levels. Individuals who cannot manage these tendencies are expected to experience financial stress and thus have low financial satisfaction. In other words, planning and managing these trends will increase the individual's financial satisfaction.

There are many studies showing that individuals can overcome the economic bottleneck that started with the pandemic process more easily as a result of making correct and rational expenditures of their earnings. Various studies have found evidence that individuals' financial attitudes and spending habits are related to financial literacy. Xiao, Chen, and Chen's (2013) study reports that individuals with high financial knowledge have higher financial satisfaction. Different studies have also found evidence that individuals' financial attitudes are related to their spending habits and financial knowledge (Hayhoe, Leach, & Turner, 1999; Xiao, Noring, & Anderson, 1995). As can be seen, financial knowledge and attitudes not only positively affect individuals' financial satisfaction, but also have a positive impact on their mental and physical health. In this context, the main purpose of universities is; To prepare students to make positive contributions to society and to ensure that they become competent individuals in line with their chosen profession. From this point of view, it was aimed to determine how the students who attend Burhaniye School of Applied Sciences and take various financial courses reflect the knowledge and experience they have learned in these courses to their lives, careers, and also to the society, and what their level of financial satisfaction is in their own lives.

Methodology

The main population of the research is 2014 students who graduated from Balıkesir University Burhaniye School of Applied Sciences between 2012-2022. The survey form, consisting of statements to measure the research variables, was prepared on the internet and the link to the survey form was sent to the students whose contact information was accessed via the Internet and their social media accounts were accessed via social media channels. The survey form to be used in the research consists of three parts. In the first section, general questions about careers as well as demographic characteristics are included. In the second part; There are questions prepared with a 5-point Likert scale to measure attitude towards credit cards (Xiao, Noring, & Anderson, 1995), attitude towards money (Barry, 2016), and financial satisfaction (Ali, Rahman, & Bakar, 2015). The 10-point rating scale to measure financial stress (Lim et. al.2014) is also included in the third section. In the analysis of the data, demographic statistics related to the research, explanatory factor analysis (EFA), correlation, and mediator analysis were performed according to the Bootstrap method. Relevant analyses were carried out with SPSS 27 and the Process Makro 4.0 extension integrated into the SPSS program.

Findings and discussion

Seven hypotheses were created within the scope of the research. While two of these hypotheses are not supported in the research, the remaining five hypotheses are supported. The outcomes of the research can be listed as follows; It can be stated that university students who exhibit negative behaviors such as having an individual credit card or having more credit cards have low financial satisfaction and their stress worsens this situation. It can be stated that individuals who have emotional attitudes towards credit cards experience financial stress in the face of excessive debt because they like to have and use their cards, and as a result, their financial satisfaction decreases. The financial planning factor reveals how important it is to budget money and plan for the financial future. It can be stated that individuals who receive financial education (budgeting, saving, etc.) during their university years obtain higher financial income and are in a better financial position for the rest of their lives. For people who place high emphasis on the quality factor, it is important to buy the best product available even if they know that they have to pay high prices, which negatively affects their financial satisfaction under stress. Money-dependent individuals' satisfaction decreases under financial stress and the urge to lose money. When

all the results are evaluated together, we can say that individuals who exhibit negative financial behavior feel worse under stress, their satisfaction decreases, and society is indirectly affected by this.

Results and recommendations

The findings of this research also provide important results for practitioners and researchers. The variables examined in this research can help banks, financial institutions, and credit card companies profile the graduate college students, that is, the young adult market. At the same time, the study may also have important implications for academics and policy makers. It is obvious that academic institutions have an important role in developing and increasing financial satisfaction among graduate students. The factors identified in this study that differentiate credit card attitudes and attitudes towards money and their components, as well as situations that will cause financial stress, can be determined by educators and added to the educational curriculum to target specific student groups. From the perspective of policy makers, programs and interventions can be made to encourage individuals to become aware of financial issues such as the importance of credit card use, family income, spending habits, attitudes towards money, and the use of financial products. Additionally, further research can be conducted to examine the financial satisfaction of young adults in developing economies, specifically investigating personal factors and financial education that influence objective and subjective financial satisfaction.

Giriş

Finansal konular, bireyler, aileler ve toplum için günlük yaşamın önemli bir parçasıdır. Pandemi süreciyle başlayan, Rusya-Ukrayna savaşıyla tırmanan ve Gazze saldırıları ile başlayan küresel boykotla zirveye ulaşan ekonomideki son gelişmelerin sonucu, kişisel finansı her zamankinden daha karmaşık bir hal almasına neden olmuştur. Dünyada artan işsizlik oranı ve artan tüketici borcu gibi olumsuz ekonomik durumlar bireyleri, finansı daha iyi anlamaya ve finansal bilgiye sahip olmaları gerektiğini göstermektedir. Bu bağlamda devletlerin öncelikli görevleri arasında vatandaşlarını finansal anlamda daha yetkin hale getirecek eğitimleri ve uygulamaları hayata geçirmek sayılmaktadır. Çünkü bireylerin finansal zorluklar yaşamaları yetersiz finansal bilgidен kaynaklanabilir. Ayrıca bireyin ve ailesinin fiziksel (Norvilitis vd. 2003) ve finansal (Alhabeeb, 1999) durumu fiziksel ve psikolojik olarak (John, 1999) sağlığını etkileyebilir. Artan tüketici borçları ve şirket iflasları (Lyons ve Hunt, 2003), emeklilik için tasarruf yapmama, yatırım kayıpları (Grable ve Joo, 1998) ve yanlış alınan ekonomik kararlar (Allen vd. 2007) bireylerin mali yükü artırmakta ve hayatlarını olumsuz yönde etkilemektedir. Bireylerin önemli kişisel finansal kararlar verebilmeleri için temel finansal bilgi ve becerilere sahip olmaları gerekir (Chen ve Volpe, 1998). Ayrıca bireylerin finansal memnuniyetinin sağlanması sadece bireyler için değil, aynı zamanda toplum için de önemlidir, zira kişisel finansal refah/memnuniyet ulusal ekonominin verimliliğine ve milletin huzur ve mutluluğuna da katkı sağlamaktadır. Bu noktadan hareketle, toplumların ekonomik yönden sürüklendiği global darboğazdan ancak bireylerin elde ettikleri kazançları doğru ve akılcı harcama yaparak atlatmaları mümkün olacaktır. Bireylerinde doğru ve akılcı harcamaları finansal bilgileri arttıkça gerçekleşecektir. Finansal bilgisi yüksek olan bireylerin parayı yönetebilme özellikleri diğer insanlardan daha yüksek olması ve bunun sonucunda yaşam memnuniyetlerinin de yüksek olması öngörülmektedir. Xiao, Chen ve Chen'in (2013) çalışması yüksek finansal bilgiye sahip bireylerin daha yüksek finansal memnuniyete sahip olduğunu bildirmektedir. Farklı araştırmalarda da bireylerin finansal tutumlarının harcama alışkanlıkları ile finansal bilgi arasında bir ilişkili olduğuna dair kanıtlar bulunmuştur (Hayhoe, Leach ve Turner, 1999; Xiao, Noring ve Anderson, 1995). Hilgert, Hogarth ve Beverly'nin (2003) çalışması finansal yönetim becerilerinin finansal bilgi ile güçlü bir şekilde ilişkili olduğunu belgelemektedir. Benzer bir şekilde Behrman vd.'nin (2010) ve Van Rooij, Lusardi ve Alessie'nin (2012) çalışmaları da finansal bilgi ile servet birikimi arasındaki pozitif ve güçlü ilişkinin olduğunu ifade etmektedir. Görüldüğü gibi finansal eğitim almak ya da finansal bilgiye sahip olmak bireylerin finansal memnuniyetlerini olumlu etkilemektedir. Ters durumda finansal bilgi seviyesi düşük olan bireylerin ruhsal ve fiziksel sağlığının olumsuz etkilendiği ve bunda finansal memnuniyeti olumsuz etkilendiği ifade edilebilir.

Üniversiteyi kazanan ve ailesinden uzak bir şehre okumaya giden birçok öğrenci hayatlarında belki de ilk defa fatura ödeme, bütçe oluşturma ve kredi kartı kullanma gibi finansal olaylarla karşılaşmakta ve akabinde finansal zorluklarla karşı karşıya kalmaktadır. Erken yaşta maruz kalınan finansal zorluklar, sonraki yıllarda düşük kredi notlarına ve beklenmedik para kıtlığına yol açabilmektedir. Aslında araştırmalar, öğrencilerin hayatında finansmanın önemli bir stres kaynağı olduğunu göstermektedir (Archer ve Lamnin, 1985; Murphy ve Archer, 1996). Örneğin Adams ve Moore (2007) yüksek riskli kredi kullanımı davranışına sahip üniversite öğrencilerinin depresif hissetme olasılıklarının daha yüksek olduğunu belirtmişlerdir. Üniversite öğrenimi görme yaşına gelen bir birey, üniversite yıllarını ve gelecekteki iş ve aile hayatının ekonomik memnuniyetini inşa edecek becerileri geliştirecek yaşadadır (Leach, Hayhoe ve Turner, 1999). Bu noktada, üniversitelerin temel amacı; öğrencileri topluma olumlu katkılar sağlayacak şekilde hazırlamak ve seçtikleri meslek doğrultusunda yetkin bireyler olmalarını sağlamak olarak ifade edilebilir. Özellikle finansal bilginin diğer lisans programlarına göre daha fazla verildiği bölümlerde bireylerin diğer bireylere oranla harcama alışkanlıklarının daha akılcı olması ve finansal stres gibi psikolojik problemlere daha az maruz kalması ve bunun sonucunda da diğer bireylere nazaran daha yüksek finansal memnuniyete sahip olmaları beklenmektedir. Balıkesir Üniversitesi Burhaniye Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu on yılı aşkın bir süredir sektöre lisans düzeyinde öğrenci yetiştirmektedir. Yüksekokulda 2013 yılına kadar üç farklı bölümde (Finans ve Bankacılık, Uluslararası Ticaret ve Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik bölümleri) eğitimler verilirken, 2013 yılında Gastronomi bölümünde de eğitim verilmeye başlanmıştır. Eğitimler sonucu sektörde kendilerine kariyer imkânı bulan öğrencilerimizin, aldıkları eğitimleri hayatlarına nasıl entegre ettiği merak konusudur. Özellikle de farklı bölümlerde okuyup farklı kredi düzeylerinde alınan finans eğitimlerinin öğrencilerin finansal memnuniyeti üzerine etkilerinin ortaya konulması araştırmanın amaçları arasındadır. Araştırma,

Balıkesir üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi 2023/034 nolu proje kapsamında geliştirilmiştir. Araştırmaya 2023 Nisan ayında proje yazım süreciyle başlanmış ve 2023 Temmuz ayında anket dağıtımına başlanmıştır. Yedi ay boyunca yüksekokuldan 2012-2022 yılları arasında mezun olan 2014 öğrenciye internet ve sosyal medya kanalları aracılığı ile çalışmanın anket linki ulaştırılmıştır. Araştırmaya gönüllü olarak ankete katılan 489 mezun öğrenciden geri dönüş alınmıştır. Ayrıca anket çalışmasına Balıkesir Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurul Komisyonu tarafından 22.06.2023 tarihinde etik kurul onayı verilmiştir.

Literatür taraması

Finansal sağlık, kişinin harcamalarını yönetme, mali şoklara hazırlanma veya şoklara maruz kalındığında bunlardan kurtulma, asgari düzeyde borca sahip olma ya da hiç borcu olmama düzeyi ve zenginlik oluşturma yeteneği olarak tanımlanmaktadır (Weida vd., 2020: 1). Finansal borç ve buna eşlik eden stres, bireylerin hayatında olumsuz sağlık ve psikolojik sonuçlar doğuracak durumlara yol açmaktadır. Araştırmalar, kredi kartı ve diğer harcamalarla ilişkili borç miktarı gibi sahip olunan borç düzeyinin kaygıyla pozitif yönlü bir ilişkiye sahip olduğunu (Drentea, 2000: 443) ve mali sıkıntı içinde olan kişilerin çoğunun fiziksel ve ruhsal sağlıklarının olumsuz etkilendiği göstermektedir (Drentea ve Lavrakas, 2000: 527). O'Neill vd.'nin (2005: 73) çalışması mali açıdan sıkıntılı 3121 tüketicinin, sağlıklarını etkileyen en önemli faktörlerin arasında ilk sırada finansal stres ve endişe olduğunu belirttiklerini bildirmektedir. Adams ve Moore'nin (2007: 101) çalışması kredi kartı ve kredi gibi yüksek riskli harcama alışkanlıklarına sahip üniversite öğrencilerinin stresli ve depresif hissetme olasılıklarının bu tarz harcama alışkanlığı olmayan diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğunu belirtmektedir. Buradan hareketle finansal stresin zararlı psikolojik etkileri fiziksel sağlığın kötüye gitmesi, akademik performansın düşmesi ve finansal memnuniyetin olumsuz yönde etkilenmesi şeklinde sıralanmaktadır.

Kredi Kartı "Bankalar ve çıkartma yetkisi olan kuruluşların müşterilerine belirli limitler dâhilinde açtıkları kredilerle, nakit kullanmaksızın mal ve hizmet alımı, nakit olarak anında kredi çekme imkânı sağlamak için verdikleri ödeme aracıdır." şeklinde tanımlanmaktadır (Kaya, 2008: 4). Kredi kartları ilk çıktıkları tarihten itibaren tüketiciler tarafından oldukça fazla sevilmiş ve kabul görmüştür. Kredi kartı kullanıcılarını kredi kartı kullanımına motive eden faktörlere bakıldığında; pratik olması ve değişkenlik içeren avantajlara sahip olması, özel indirim ve ödüllerin olması, mevcut fon, imkân ve hizmetlerin yedeklenme kolaylığı ve şimdi al sonra öde gibi kampanyaları kapsamasını sayabiliriz. Bu durum aynı zamanda araştırmacıların bireylerin kredi kartlarını "aşırı kullanılıp kullanılmadığı" sorusunu sormaya yönetmiştir. Ataman ve Yıldırım'ın (2022: 159) çalışmasına göre, bilinçsiz bir şekilde kullanılan kredi kartları özellikle gençler ve yetişkinler arasında büyük psikolojik sorunlara yol açtığı ifade edilmektedir. Ayrıca çalışmada kredi kartı üzerinden aylık gelirlerinden daha fazlasını kullanan öğrencilerde bir türlü kurtulamadıkları bir borçluluk döngüsü oluştuğu ve bu durumun zamanla çeşitli psikolojik rahatsızlıkların ortaya çıkmasına sebep olduğunu tespit edilmiştir. Üniversite öğrencilerinin kredi kartı kullanımı üzerine yapılan bir başka araştırmada da olumlu finansal davranışlar sergilemeye başlayan kredi kartı kullanıcısı öğrencilerin finansal streslerinde azalma görüldüğü bulgulanmıştır (Hayhoe vd. 2000: 130).

Mcclelland tarafından (1967: 10) para: "onu kullanan kişi için ne ifade ediyor ise anlamı o manaya gelir" şeklinde tanımlanırken, Smith (2002: 48) tarafından her zamanda ve her mekânda, tüm metaların gerçek mübadele edilebilir değerinin tam ölçüsü ve ticaret yapmanın aracı olarak tanımlanmıştır. Bireylerin paraya karşı tutumlarını anlamak her zaman çok önemli olmuştur, çünkü bu tutumlar bireylerin davranışlarına ve akabinde toplumu şekillendiren yapılar dönüşmektedir (Durvasula ve Lysonski, 2007: 498). Bu bağlamda bireylerin paraya yönelik tutumu, hem olumlu duyguları (özgürlük, kalite ve sevgi gibi) hem de olumsuz duyguları (güvensizlik, başarısızlık ve yetersizlik gibi) özümseyen karmaşık, çok boyutlu bir kavram olarak ifade edilebilir (Phau ve Woo, 2008: 444). Bireylerin paraya karşı tutumu genellikle finansal memnuniyetini veya öznel mutluluğunu belirler (Nga ve Yeoh, 2015: 161). Heckman, Lim ve Montalto'nun (2014: 19) araştırması akranları arasındaki etkinliklere katılmak için yeterli paraya sahip olmayan ve mezun olduktan sonra yüksek kredi borcuna sahip olacak olan üniversite öğrencilerinin diğer öğrencilere nazaran finansal streslerinin daha fazla olduğu ve finansal memnuniyetlerinin daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Castro-González vd.'nin (2020: 759) çalışması

para konusunda yeterli bilgiye sahip bireylerin finansal memnuniyetini artıran olumlu finansal davranışlara sahip olduklarını ifade etmektedir.

Finansal refah veya memnuniyet, kişinin mevcut ve öngörülen ideal yaşam standartlarının yanı sıra finansal özgürlüğünü de koruyabileceğine olan inancı olarak kavramsallaştırılmaktadır (Brüggen vd., 2017: 230). Finansal memnuniyet bireysel özelliklerin, finansal davranışların ve finansal stresin yarattığı olayların bir fonksiyonudur (Kim, 2000 ; Kim, Garman ve Sorhaindo, 2003: 75). Finansal memnuniyetin önemi bireylerin finansal başarılarıyla sınırlı değildir; aynı zamanda bireylerin iş üretkenliğini ve genel memnuniyetini de destekler ve genel olarak sağlıklı bir ekonominin geliştirilmesine katkı sağlar (Diener, 2000; Netemeyer vd., 2018). Tersine, düşük düzeydeki finansal memnuniyet, kısır bir stres döngüsü yaratır ve dolayısıyla bireysel ve toplumsal büyümeyi engeller (Elliott ve Lewis, 2016; Shim, Xiao, Barber ve Lyons, 2009). Üniversite yıllarında olumlu finansal davranışlar geliştirmek, bireyin daha sonraki yaşamlarında daha iyi bir yaşam kalitesine sahip olma şansını artırır (Worthy, Jonkman ve Pike, 2010: 161). Joo ve Grable'nin (2004) araştırması finansal memnuniyetin, her ay kredi kartı faturalarının tamamını ödemek, haftalık veya aylık bütçeyi korumak ve tasarruf için para ayırmak gibi finansal davranışlarla hem doğrudan hem de dolaylı olarak ilişkili olduğunu belirtmektedir. Kim, Garman, ve Sorhaindo'nun (2003) araştırması da zayıf finansal yönetimin memnuniyeti olumsuz etkilediğini ifade etmektedir.

Yöntem

Araştırmanın ana kütlesi 2012-2022 yılları arasında Balıkesir Üniversitesi Burhaniye Uygulamalı Bilimler Yüksekokulundan mezun olan 2014 adet öğrencidir. Araştırma değişkenlerini ölçmeye yönelik ifadelerden oluşan anket formu internet ortamında hazırlanmıştır. İlgili anket formunun linki internet kanalıyla e-posta bilgilerine ve sosyal medya kanallarıyla sosyal medya hesaplarına ulaşılan öğrencilere gönderilmiştir. Anket formuna 489 gönüllü öğrenci tarafında cevap verilmiştir.

Araştırmaya konu olan anket formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde tanımlayıcı istatistik soruları yer alırken, diğer bölümde ilgili araştırmaya konu olan ölçeklere ilişkin 5'li likert ölçeğinde hazırlanmış sorulara yer verilmiştir. İlgili değişkenlere ilişkin soru sayısı alıntılama yapılan kaynaklar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

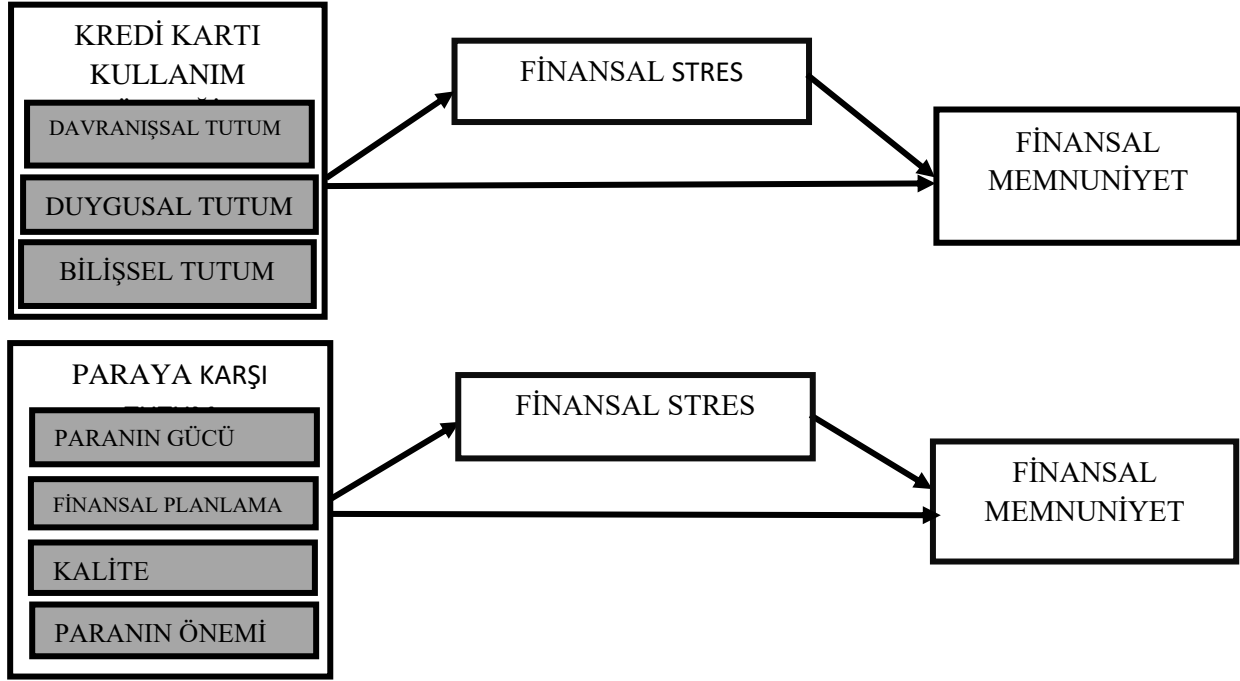
Tablo 1: Araştırmaya dahil olan değişkenlere ait bilgiler

Değişkenlerin Adı	Değişkenlerin Boyutları ve Araştırmada Kullanılan Kısaltmaları	Boyutların Soru Sayısı	Yararlanılan Kaynak
Kredi Kartı Kullanım Ölçeği	Davranışsal Tutum (KK-DAV)	6	(Xiao, Noring ve Anderson, 1995: 174)
	Duygusal Tutum (KK-DUY)	4	
	Bilişsel Tutum (KK-BİL)	5	
Paraya Karşı Tutum Ölçeği	Paranın Gücü/Prestiji (PKT-P)	8	(Barry, 2016: 452)
	Finansal Planlama (PKT-F)	7	
	Kalite (PKT-K)	5	
	Paranın Önemi (PKT-Ö)	4	
Finansal Memnuniyet (FM)		6	(Ali, Rahman ve Bakar, 2013: 322)
Finansal Stres (FS)		6	(Lim vd., 2014: 155)

Balıkesir Üniversitesi Burhaniye Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu on yılı aşkın bir süredir sektöre öğrenci yetiştirmektedir. Farklı bölümlerde verilen eğitimler sonucu sektörde kendilerine kariyer imkânı bulan öğrencilerimizin, aldıkları eğitimleri hayatlarına nasıl entegre ettiği merak konusudur. Bu bağlamda bu araştırmanın konusu, üniversiteden faklı bölümlerde alınan finansal bilgilerin, bireyin finansal memnuniyeti üzerine etkilerinin ortaya konulması ve finansal stresin bu etkiyi nasıl değiştirdiğini ölçülmesi şeklindedir. Verilerin analizinde araştırma ile ilgili demografik istatistikler, açıklayıcı faktör analizi (AFA), korelasyon ve Bootstrap yöntemine göre mediatör (aracı) analizi

yapılmıştır. İlgili analizler SPSS 27 ve SPSS programına entegre edilen Process Makro 4.0 uzantısı ile yapılmıştır. Araştırma için oluşturulan model ve hipotezler sırasıyla aşağıdaki gibidir.

Şekil 1: Araştırmanın modelleri

Araştırma kapsamında yedi adet hipotez geliştirilmiştir. Hipotezler şöyledir;

Üniversite hayatına başlayan öğrenciler hayatlarında benzersiz bir geçiş dönemi yaşarlar. Bu sürecin güzel yanları olduğu gibi mali açıdan bakıldığında bağımlılıktan bağımsızlığa doğru giden bir süreçten de geçmeleri anlamına gelmektedir. Üniversiteye gelmeden önce evde para yönetimi konusunda beceriler öğrenmiş olabilirler, fakat kredi edinimi ve kredi kartı sözleşmeleri de dahil olmak üzere yasal sözleşmeleri imzalayabilecek yaşa yeni ulaştıkları için kredi kartlarıyla üniversitede tanışmakta ve nasıl kullanacaklarını üniversitede öğrenmeye başlamaktadırlar (Xiao vd., 2007, s.3). Yapılan araştırmalar üniversite yıllarındaki bazı öğrencilerin paralarını iyi yönetmeyi öğrendiğini fakat birçoğunun riskli davranışlar sergilediğini, bütçelerini aştığını ve aşırı kredi kartı borcu biriktirdiğini ve borçlarını zamanında ödeyemediğini bildirmektedir (Kaya, 2008; Ataman ve Yıldırım, 2022). Bu durumda öğrencilerin finansal sıkıntılar çekmesine ve üniversiteden sonraki hayatlarında finansal memnuniyetlerinin düşmesine sebep olması beklenmektedir. Dolayısıyla bu bulgulara dayanarak aşağıdaki hipotezler önerilmektedir:

H₁: Finansal stresin aracılık etkisi ile kredi kartı kullanım ölçeğinin davranışsal tutum boyutunun finansal memnuniyet üzerinde etkisi arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

H₂: Finansal stresin aracılık etkisi ile kredi kartı kullanım ölçeğinin duygusal tutum boyutunun finansal memnuniyet üzerinde etkisi arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

H₃: Finansal stresin aracılık etkisi ile kredi kartı kullanım ölçeğinin bilişsel tutum boyutunun finansal memnuniyet üzerinde etkisi arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

Üniversite mezunlarının da içinde dahil olduğu genç yetişkin sayılan bireylerin, gösterişli bir yaşam tarzının cazibesine boğulduğu hızlı ve tempolu bir küresel ekonominin çağında, bireylerin paraya karşı tutumları finansal memnuniyetlerini elde etmek için kritik öneme sahiptir (Sundarasan ve Rahman, 2017, s.80). Utkarsh vd.'nin (2020, s.534) çalışması paraya karşı olumlu bir tutum sergileyen genç

yetişkinlerin, tasarruf ve gider yönetimi davranışlarını benimsedikleri için daha yüksek finansal memnuniyet beklentisine sahip olduklarını öne sürmüştür. Dolayısıyla bu bulgulara dayanarak aşağıdaki hipotezler önerilmektedir:

H₄: Finansal stresin aracılık etkisi ile paraya karşı tutum ölçeğinin paranın gücü boyutunun finansal memnuniyet üzerinde etkisi arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

H₅: Finansal stresin aracılık etkisi ile paraya karşı tutum ölçeğinin finansal planlama boyutunun finansal memnuniyet üzerinde etkisi arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

H₆: Finansal stresin aracılık etkisi ile paraya karşı tutum ölçeğinin kalite boyutunun finansal memnuniyet üzerinde etkisi arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

H₇: Finansal stresin aracılık etkisi ile paraya karşı tutum ölçeğinin paranın önemi boyutunun finansal memnuniyet üzerinde etkisi arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

Bulgular

Tablo 2’de araştırmanın tanımlayıcı istatistikleri raporlanmıştır. Araştırmaya Burhaniye Uygulamalı Bilimler Yüksekokulundan mezun 489 gönüllü mezun öğrenci katılmıştır. Katılımcıların %60,1’i (294’ü) kadın %39,9’u (195’i) erkektir. Katılımcıların yaş ortalaması 27,15’tir. Katılımcıların mezun oldukları bölüme göre ankete katılım oranları şöyledir. Katılımcıların %24,7’si (121’i) Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik bölümü, %55,8’i (273’ü) Finans ve Bankacılık bölümü, %19,4’ü (95’i) Uluslararası Ticaret bölümünden mezundur. Katılımcıların %13,3’ü (65’i) kamu sektöründe çalışırken %86,7’si (424’ü) özel sektörde çalışmaktadır. Katılımcıların %74,2’sinin (363’ü) tam zamanlı çalıştığı %24,7’sinin (121’i) anketin yapıldığı dönemde çalışmadıklarını beyan ettiği görülmektedir. Katılımcıların iş hayatındaki çalışma sürelerine bakıldığında %77,5 ile 0-4 yıllık çalışma süresinin en fazla olduğu görülmektedir. Öğrenci iken staj yapma durumlarına bakıldığında mezun öğrencilerin %57,7’sinin (282) öğrenci iken staj yaptığı görülmektedir. Aylık gelir düzeyleri değerlendirildiğinde %21,3’ünün (104’ü) 20.000TL’nin üzerinde maaş aldıklarını ifade etmişlerdir. Ankete en çok katılım gösteren mezunların 2021 (%14,5) yılı mezunları olduğu en az katılım gösterenlerin ise 2012 (%0,4) yılı mezunları olduğu görülmektedir. Kariyerleri boyunca iş değişme durumları sorulduğunda katılımcıların %28,2’i (138’i) girdiği ilk işte çalıştığını, %26,8’i (131’i) bir kez iş değiştirdiğini ve %11,2’si (55’i) mezuniyetten sonra hiç çalışmadığını ifade etmiştir. İş seçmede en etkili faktörün aile faktörü (%31,1) olduğu da tablodan çıkarılacak bir diğer sonuçtur.

Tablo 2: Araştırmaya ait tanımlayıcı istatistikler

Cinsiyet			Öğrenim Türü		
Kadın	294	%60,1	1. Öğretim	293	%59,9
Erkek	195	%39,9	2.Öğretim	196	%40,1
Toplam	489	%100	Toplam	489	%100
Bölüm			İstihdam Durumunuz		
Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik	121	%24,7	Çalışmıyorum	121	%24,7
Finans ve Bankacılık	273	%55,8	Tam zamanlı çalışıyorum	363	%74,2
Uluslararası Ticaret	95	%19,4	Yarı zamanlı çalışıyorum	5	%1,0
Toplam	489	%100	Toplam	489	%100
Mezun olduktan sonra en az bir kere çalıştıysanız, çalıştığınız sektör hangisidir?			Mezun olduktan sonra iş hayatındaki çalışma sürenizi (Yıl) ne kadardır?		
Kamu	65	%13,3	0-4 yıl	379	%77,5
Özel Sektör	424	%86,7	5-9 yıl	103	%21,1
Toplam	489	%100	10-15 yıl	7	%1,4
			Toplam	489	%100
Öğrenci iken staj yapma durumunuz lütfen belirtiniz?			Hangi Yıl mezun oldunuz?		
Staj yapmadım	207	%42,3	2012	2	%0,4
Staj yaptım	282	%57,7	2013	14	%2,9
Toplam	489	%100,0	2014	18	%3,7
Aylık gelir düzeyinizi belirtiniz			2015	28	%5,7
5.000-8.000 TL	62	%12,7	2016	38	%7,8
8.100-10.000TL	69	%14,1	2017	45	%9,2
10.100- 13.000TL	96	%19,6	2018	60	%12,3
13.100-15.000TL	50	%10,2	2019	79	%16,2
15.100-18.000TL	68	%13,9	2020	68	%13,9
18.100-20.000TL	40	%8,2	2021	71	%14,5
20.000- ve üzeri	104	%21,3	2022	66	%13,5
Toplam	489	%100	Toplam	489	%100
Kariyeriniz boyunca iş değiştirme durumunuza en uygun sıklığı seçiniz?			Mevcut işimi seçmemde etkili olan kişi ya da kurumlar hangisidir?		
1 kere iş yerimi değiştirdim	131	%26,8	Aile	152	%31,1
2 kere iş yerimi değiştirdim	81	%16,6	Arkadaşlar	100	%20,4
3 kere iş yerimi değiştirdim	42	%8,6	Eğitmciler	57	%11,7
3'den fazla iş yerimi değiştirdim	42	%8,6	Kamu/toplum	106	%21,7
Girdiğim ilk işletmede çalışıyorum	138	%28,2	Kariyer danışmanı	21	%4,3
Mezun olduktan sonra hiç çalışmadım	55	%11,2	Medya	53	%10,8
Toplam	489	%100	Toplam	489	%100

Tablo 3 incelendiğinde değişkenlere ait korelasyon matrisi, değişkenlerin ortalaması ve standart sapması görülmektedir. Tablo 3'e göre değişkenler arasında düşük ve orta düzeyde bir ilişki olduğu ifade edilebilir. En yüksek korelasyon ilişkisinin kredi kartı kullanım ölçeğinin davranışsal tutumu ile kredi kartı kullanım ölçeğinin duygusal tutumu arasında olduğu ($r=0,712^{**}$; $p<0,01$) olduğu ve bu ilişkinin pozitif yönlü ve orta düzeyde olduğu söylenebilir. Diğer değişkenler arasındaki korelasyon ilişkisi ise düşük ve orta düzeyde olduğu söylenebilir.

Tablo 3: Değişkenlere ait korelasyon matrisi, ortalama değerler ve standart sapma

	KK-DAV	KK-DUY	KK-BİL	PKT-P	PKT-F	PKT-K	PKT-Ö	FM	FS
KK-DAV	1								
KK-DUY	0,712**	1							
KK-BİL	0,433**	0,432**	1						
PKT-P	0,100*	0,113*	0,314**	1					
PKT-F	-0,006	0,072	-0,178**	-0,063	1				
PKT-K	0,143**	0,160**	0,276**	0,335**	-0,108*	1			
PKT-Ö	0,092	0,135**	0,128**	0,417**	-0,058	0,174**	1		
FM	0,148**	0,147**	0,091	0,060	0,125*	0,125*	0,146**	1	
FS	0,006	-0,105*	0,087	0,115*	-0,317**	-0,105*	0,105*	0,038	1
Ortalama	3,1659	3,0770	2,2333	2,5577	3,5959	2,7839	4,1833	3,4030	5,1952
Std. Sapma	1,04563	1,00207	0,92924	0,85894	0,95787	0,88031	0,72240	0,5210	2,5428

*p<0,05, **p<0,01

Araştırmada kullanılan değişkenlerin faktör yüklerini belirlemek amacıyla açıklayıcı faktör analizi (AFA) ve güvenilirlik testi yapılmıştır. İlgili tablolar aşağıdaki gibidir. Tablo 4’te bağımsız değişkenlere ilişkin AFA ve güvenilirlik analizi sonuçları görülmektedir. Analiz öncesinde, faktör analizinin yapılabilmesi için gerekli olan KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) örneklem yeterlilik katsayısı 0,864 ve 0,868 olarak ve evren korelasyon matrisinin birim matris olmadığını gösteren Bartlett küresellik testinin p değeri 0,001 olarak hesaplanmıştır. Bu sonuçlar örnek büyüklüğünün yeterli olduğunu ve verilerin faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir. AFA sonucunda, kredi kartı kullanımında davranışsal tutum üç sorusu, kredi kartı kullanımında duygusal tutumun bir sorusu ve kredi kartı kullanımında bilişsel tutumun iki sorusu faktör yapısını bozduğu için araştırmaya dahil edilmemiştir. Kredi kartı kullanım ölçeğine yönelik ortaya çıkan yapının açıklanan varyans değeri %61,658’dir.

Ayrıca paraya karşı tutumun kalite boyutu ve paranın önemi boyutlarının da birer soruları faktör yapısını bozduğu için araştırmaya dâhil edilmemiştir. Paraya karşı tutum ölçeğine yönelik ortaya çıkan yapının açıklanan varyans değeri %57,103’dür. Bu sonuçlar doğrultusunda bağımsız değişkenlerin boyutları birer kompozit değişken haline getirilebilecektir. Tablo 5’te bağımlı değişken ve aracı değişkenin AFA ve güvenilirlik değerleri verilmiştir.

Tablo 4: Araştırmada kullanılan bağımsız değişkenlerin AFA ve güvenilirlik analizi

	Faktör Yükları	Özdeğer	Açıklanan Varyans	KMO	Cronbach's Alpha				
Kredi Kartı Kullanımında Davranışsal Tutum									
Üniversite öğrenci iken kredi kartı almanın kolay olmadığını bildiğim halde her zaman bir tane daha almaya çalıştım.	0,586	4,234	47,042	0,864	0,870				
Şu anda sahip olduğum kredi kartı limitinden daha fazla kredi kartı limitine sahip olmak istiyorum.	0,546								
Aslında her türlü kredi kartını denemek isterim.	0,918								
Kredi Kartı Kullanımında Duygusal Tutum									
Kredi kartım olmasını seviyorum.	0,950	0,984	10,935			0,864	0,870		
Kredi kartlarının sunduğu hizmetleri seviyorum.	0,869								
Kredi kartım olduğu için kendimle gurur duyuyorum.	0,500								
Kredi Kartı Kullanımında Bilişsel Tutum									
Kredi kartı kullanmak harcamaları takip etmeye yardımcı olur.	0,756	0,331	3,681					0,864	0,870
Kredi kartı kullanmak genellikle iyi bir fikirdir.	0,945								
Kredi kartı kullanmak nakit kullanmaktan daha uygundur.	0,484								
Açıklanan Toplam Varyans: %61,658									
Paraya Karşı Tutum- Paranın Gücü/Prestiji									
Para bana göre başarının nihai sembolüdür.	0,482	5,038	22,898	0,868	0,823				
Gerçekten güvenebileceğim tek şeyin para olduğunu hissediyorum.	0,755								
Paranın tüm sorunlarımı çözebileceğine inanıyorum.	0,708								
Para hayatımdaki en önemli hedeftir.	0,787								
Diğer insanları benim için bir şeyler yapmaları konusunda etkilemek için parayı kullanırım.	0,664								
İnsanların başarısını yaptıklarına göre değerlendirmem gerekse de sahip oldukları paranın miktarı beni daha çok etkiler.	0,722								
Tanıdığım insanlar, bir kişinin başarısının işareti olarak sahip olduğu paranın miktarı olduğunu ifade ettiğini söylerler.	0,749								
Para, yetkinliğinizi ve yeteneklerinizi ifade etmenize yardımcı olacaktır.	0,542								
Paraya Karşı Tutum- Finansal Planlama									
Paramı çok iyi bütçelerim.	0,773	4,429	20,130			0,868	0,823		
Paramı çok dikkatli kullanırım	0,772								
Paramı takip ederim.	0,658								
Gelecek için düzenli olarak kenara para koyarım.	0,858								
Para biriktirme yeteneğimle gurur duyuyorum	0,895								
Gelecek için finansal planlama yapıyorum	0,823								
Bir ekonomik bunalım durumunda kullanabileceğim param var.	0,755								
Paraya Karşı Tutum- Kalite									
En kaliteli ürünleri alırım.	0,774	1,722	7,827	0,868	0,823				
En iyisini elde etmek için daha fazla harcarım.	0,855								
Mevcut olan en pahalı ürünleri satın alırım.	0,708								
En iyisini elde etmek için daha fazla ödemem gerektiğini biliyorum.	0,472								
Paraya Karşı Tutum- Paranın Önemi									
Para önemlidir.	-0,836	1,375	6,248					0,868	0,823
Para herkesin hayatında önemli bir faktördür.	-0,864								
Para değerlidir.	-0,676								
Açıklanan Toplam Varyans: %57,103									

Tablo 5’te bağımlı değişkene ve aracı değişkene ait AFA ve güvenilirlik analizi sonuçları görülmektedir. Analiz öncesinde, faktör analizinin yapılabilmesi için gerekli olan KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) örneklem yeterlilik katsayısının bağımlı değişken ve aracı değişken için 0,760 olduğu ve evren korelasyon matrisinin birim matris olmadığını gösteren Bartlett küresellik testinin p değeri 0,001 olarak hesaplandığı görülmektedir. Bu sonuçlar örnek büyüklüğünün yeterli olduğunu ve verilerin faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir. Ortaya çıkan yapının açıklanan varyans değeri %50,919’dur. Araştırmada finansal memnuniyetin iki sorusu ve finansal stresin bir sorusu faktör yapısını bozduğu için araştırma kapsamı dışında tutulmuştur. Bu sonuçlar doğrultusunda bağımsız değişken ve aracı değişken birer kompozit değişken haline getirilebilecektir.

Tablo 5: Bağımlı değişken ve aracı değişkenlerin AFA ve güvenilirlik analizi

	Faktör Yükleri	Özdeğer	Açıklanan Varyans	KMO	Cronbach's Alpha		
Finansal Memnuniyet							
Mevcut finansal durumumu iyileştirmek için çok fazla şey yapamıyorum.	-0,509	0,625	6,941	0,760	0,880		
Bazen gelirimim yaşam masraflarımı tam olarak karşılamadığımı hissediyorum	-0,437						
Büyük bir gelir kaybım olsa bile bir süre idare edebilirim (örneğin, 3 ay, 6 ay gibi)	0,643						
Şu anki maddi durumumdan yola çıkarak, gerekirse kolayca borç alabilirim (örneğin, araç kredisi, kişisel krediler gibi)	0,646						
Finansal Stres							
Genel olarak kişisel mali durumum hakkında stresli hissediyorum.	0,825	3,958	43,948			0,760	0,880
Çoğu zaman aylık masrafları ödeyemeyeceğim konusunda endişeleniyorum.	0,915						
Evimi geçindirecek kadar param olup olmadığı konusunda endişeleniyorum.	0,875						
Kredi kartı borcu sizde ne kadar stres yaratıyor?	0,683						
Öğrenim kredisi borcu sizde ne kadar stres yaratıyor/yarattı?	0,543						
Açıklanan Toplam Varyans: %50,919							

Tablo 6’ya göre kredi kartı kullanımında davranışsal tutum boyutu değişkeni ile finansal stres ($b=0,0257$) değişkeni yordanmamaktadır. Diğer bir ifadeyle kredi kartı kullanımında davranışsal tutum boyutu ile finansal stres arasında anlamlı bir model oluşmamaktadır. Çıktı değişkeni olan Finansal memnuniyet, kredi kartı kullanımında davranışsal tutum boyutu değişkeni tarafından istatistiksel olarak ($b= 0,0736$) yordanmaktadır. Fakat finansal stres değişkeni tarafından istatistiksel olarak yordanmamaktadır. Kredi kartı kullanımında davranışsal tutum boyutu ile finansal stres değişkeni, finansal memnuniyetin varyansını 0,0233 açıklamaktadır. Tablo incelendiğinde kredi kartı kullanımında davranışsal tutum boyutu finansal memnuniyet üzerindeki toplam etkisi 0,0737 olduğu görülmektedir. Bu toplam etki aracı değişken üzerinden kısmi olarak gerçekleşmiştir. Finansal stresin etkisi göz önüne alındığında toplam etkinin yaklaşık %0,0001’si dolaylı etkiden kaynaklanmaktadır.

Tablo 6: Finansal stres aracılığı ile kredi kartı kullanım ölçeğinin davranışsal tutum boyutunun finansal memnuniyet üzerindeki etkileri

		KK-DAV	FS (M1)	Model Değerleri
M1	KESTİRİM	0,0257		R ² =0,0000
	ALT	-0,2181		MSE=6,4814
	ÜST	0,2495		F=0,0175
Finansal Memnuniyet	KESTİRİM	0,0736**	0,0076	R ² =0,0233**
	ALT	0,0262	-0,0119	MSE=0,2664
	ÜST	0,1210	0,0271	F=4,9655
		Doğrudan Etki	M1 Üzerinden Etki	Toplam Etki
Standartlaştırılmamış Katsayılar	KESTİRİM	0,0736**	0,0001**	0,0737**
	ALT	0,0262	-0,0071	0,0263
	ÜST	0,1210	0,0080	0,1211
Standartlaştırılmış Katsayılar		0,1477**	0,0002**	0,1479**
*p<0,05, **p<0,01 ALT: Bootstrap alt sınırı, ÜST: Bootstrap üst sınırı				

Tablo 7'ye göre kredi kartı kullanımında duygusal tutum boyutu değişkeni ile finansal stres (b=-0,2660) değişkeni yordamaktadır. Diğer bir ifadeyle kredi kartı kullanımında duygusal tutum boyutu ile finansal stres arasında anlamlı bir model oluşmaktadır. Kredi kartı kullanımında duygusal tutum boyutu finansal stresin varyansının 0,0110 açıklamaktadır. Çıktı değişkeni olan Finansal memnuniyet, kredi kartı kullanımında duygusal tutum boyutu değişkeni tarafından istatistiksel olarak (b=0,0795) yordamaktadır. Fakat finansal stres tarafından istatistiksel olarak yordanamamaktadır. Kredi kartı kullanımında duygusal tutum boyutu ile finansal stres değişkeni, finansal memnuniyetin varyansını 0,0246 açıklamaktadır. Tablo incelendiğinde kredi kartı kullanımında duygusal tutum boyutu finansal memnuniyet üzerindeki toplam etkisi 0,0766 olduğu görülmektedir. Bu toplam etki aracı değişken üzerinden kısmi olarak gerçekleşmiştir. Finansal stresin etkisi göz önüne alındığında toplam etkinin yaklaşık %-0,0030'si dolaylı etkiden kaynaklanmaktadır.

Tablo 7: Finansal stres aracılığı ile kredi kartı kullanım ölçeğinin duygusal tutum boyutunun finansal memnuniyet üzerindeki etkileri

		KK-DUY	FS (M1)	Model Değerleri
M1	KESTİRİM	-0,2660*		R ² =0,0110*
	ALT	-0,5086		MSE=6,4105
	ÜST	-0,0234		F=4,6437
Finansal Memnuniyet	KESTİRİM	0,0795**	0,0111	R ² =0,0246**
	ALT	0,0298	-0,0085	MSE=0,2660
	ÜST	0,1292	0,0307	F=5,2595
		Doğrudan Etki	M1 Üzerinden Etki	Toplam Etki
Standartlaştırılmamış Katsayılar	KESTİRİM	0,0795**	-0,0030**	0,0766**
	ALT	0,0298	-0,0204	0,0271
	ÜST	0,1292	0,0058	0,1260
Standartlaştırılmış Katsayılar		0,1530**	-0,0057**	0,1473**
*p<0,05, **p<0,01 ALT: Bootstrap alt sınırı, ÜST: Bootstrap üst sınırı				

Tablo 8'e göre Kredi kartı kullanımında bilişsel tutum boyutu değişkeni ile finansal stres (b=0,2388) değişkeni yordanamamaktadır. Farklı bir ifadeyle kredi kartı kullanımında bilişsel tutum boyutu ile finansal stres arasında anlamlı bir model oluşmamaktadır. Çıktı değişkeni olan finansal memnuniyet, kredi kartı kullanımında bilişsel tutum boyutu değişkeni tarafından istatistiksel olarak (b=0,0494) ve finansal stres tarafından istatistiksel olarak yordanamamaktadır.

Tablo 8: Finansal stres aracılığı ile kredi kartı kullanım ölçeğinin bilişsel tutum boyutunun finansal memnuniyet üzerindeki etkileri

		KK-BİL	FS (M1)	Model Değerleri
M1	KESTİRİM	0,2388		R ² =0,0076
	ALT	-0,0233		MSE=6,4323
	ÜST	0,5009		F=3,2077
Finansal Memnuniyet	KESTİRİM	0,0494	0,0063	R ² =0,0092
	ALT	-0,0045	-0,0135	MSE=0,2702
	ÜST	0,0260	0,0260	F=1,9304
		Doğrudan Etki	M1 Üzerinden Etki	Toplam Etki
Standartlaştırılmamış Katsayılar	KESTİRİM	0,0494	0,0015	0,0509
	ALT	-0,0045	-0,0044	-0,0028
	ÜST	0,1034	-0,0089	0,1046
Standartlaştırılmış Katsayılar		0,0882	0,0027	0,0908

*p<0,05, **p<0,01 ALT: Bootstrap alt sınırı, ÜST: Bootstrap üst sınırı

Tablo 9'a göre paraya karşı tutum ölçeğinin paranın gücü boyutu değişkeni ile finansal stres (b=0,3398) değişkeni yordamaktadır. Başka bir ifadeyle Paraya karşı tutum ölçeğinin paranın gücü boyutu ile finansal stres arasında anlamlı bir model oluşmaktadır. Paraya karşı tutum ölçeğinin paranın gücü boyutu finansal stresin varyansının 0,0132'sini açıklamaktadır. Çıktı değişkeni olan paraya karşı tutum ölçeğinin paranın gücü boyutu değişkeni tarafından istatistiksel olarak (b=0,0340) ve finansal stres tarafından istatistiksel olarak yordanamamaktadır.

Tablo 9: Finansal stres aracılığı ile paraya karşı tutum ölçeğinin paranın gücü boyutunun finansal memnuniyet üzerindeki etkileri

		PKT-P	FS (M1)	Model Değerleri
M1	KESTİRİM	0,3398*		R ² =0,0132*
	ALT	0,0570		MSE=6,3963
	ÜST	0,6225		F=5,5801
Finansal Memnuniyet	KESTİRİM	0,0340	0,0065	R ² = 0,0046
	ALT	-0,0246	-0,0133	MSE=0,2715
	ÜST	0,0926	0,0263	F=0,9554
		Doğrudan Etki	M1 Üzerinden Etki	Toplam Etki
Standartlaştırılmamış Katsayılar	KESTİRİM	0,0340	0,0022	0,0362
	ALT	-0,0246	-0,0056	-0,0220
	ÜST	0,0926	0,0111	0,0944
Standartlaştırılmış Katsayılar		0,0561	0,0036	0,0597

*p<0,05, **p<0,01 ALT: Bootstrap alt sınırı, ÜST: Bootstrap üst sınırı

Tablo 10'a göre paraya karşı tutum ölçeğinin finansal planlama boyutu değişkeni ile finansal stres (b=-0,8409) değişkeni istatistiksel olarak yordamaktadır. Farklı bir ifadeyle paraya karşı tutum ölçeğinin finansal planlama boyutu ile finansal stres arasında anlamlı bir model oluşmaktadır. Paraya karşı tutum ölçeğinin finansal planlama boyutu finansal stresin varyansının 0,1003'ünü açıklamaktadır. Çıktı değişkeni olan finansal memnuniyet, paraya karşı tutum ölçeğinin finansal planlama boyutu değişkeni tarafından istatistiksel olarak (b=0,0827) yordamaktadır. Fakat finansal stres tarafından istatistiksel olarak yordanamamaktadır. Paraya karşı tutum ölçeğinin finansal planlama boyutu ile finansal stres değişkeni, finansal memnuniyetin varyansını 0,0678 açıklamaktadır. Tablo incelendiğinde paraya karşı tutum ölçeğinin finansal planlama boyutu finansal memnuniyet üzerindeki toplam etkisi 0,0766 olduğu görülmektedir. Bu toplam etki aracı değişken üzerinden kısmi olarak gerçekleşmiştir. Finansal stresin etkisi göz önüne alındığında toplam etkinin yaklaşık %-0,0149'si dolaylı etkiden kaynaklanmaktadır.

Tablo 10: Finansal stres aracılığı ile paraya karşı tutum ölçeğinin finansal planlama boyutunun finansal memnuniyet üzerindeki etkileri

		PKT-F	FS (M1)	Model Değerleri
M1	KESTİRİM	-0,8409**		R ² =0,1003**
	ALT	-1,0830		MSE=5,8313
	ÜST	-0,5989		F=46,6229
Finansal Memnuniyet	KESTİRİM	0,0827**	0,0177	R ² =0,0223**
	ALT	-0,0281	-0,0029	MSE=0,2667
	ÜST	0,1373	0,0383	F=4,7453
		Doğrudan Etki	M1 Üzerinden Etki	Toplam Etki
Standartlaştırılmamış Katsayılar	KESTİRİM	0,0827**	-0,0149*	0,0678*
	ALT	0,0281	-0,0363	0,0159
	ÜST	0,1373	0,0053	0,1197
Standartlaştırılmış Katsayılar		0,1520**	-0,0274*	0,1247*

*p<0,05, **p<0,01 ALT: Bootstrap alt sınırı, ÜST: Bootstrap üst sınırı

Tablo 11'e göre paraya karşı tutum ölçeğinin kalite boyutu değişkeni ile finansal stres (b=-0,3033) değişkeni istatistiksel olarak yordanmaktadır. Yani paraya karşı tutum ölçeğinin kalite boyutu ile finansal stres arasında anlamlı bir model oluşmaktadır. Paraya karşı tutum ölçeğinin kalite boyutu finansal stresin varyansının 0,0110'unu açıklamaktadır. Çıktı değişkeni olan finansal memnuniyet, paraya karşı tutum ölçeğinin kalite boyutu değişkeni tarafından istatistiksel olarak (b=0,0770) yordanmaktadır. Fakat finansal stres tarafından istatistiksel olarak yordanmamaktadır. Paraya karşı tutum ölçeğinin kalite boyutu ile finansal stres değişkeni, finansal memnuniyetin varyansını 0,0182'sini açıklamaktadır. Tablo incelendiğinde paraya karşı tutum ölçeğinin kalite boyutu finansal memnuniyet üzerindeki toplam etkisi 0,0737 olduğu görülmektedir. Bu toplam etki aracı değişken üzerinden kısmi olarak gerçekleşmiştir. Finansal stresin etkisi göz önüne alındığında toplam etkinin yaklaşık %0,0032'si dolaylı etkiden kaynaklanmaktadır.

Tablo 11: Finansal stres aracılığı ile paraya karşı tutum ölçeğinin kalite boyutunun finansal memnuniyet üzerindeki etkileri

		PKT-K	FS (M1)	Model Değerleri
M1	KESTİRİM	-0,3033*		R ² =0,0110*
	ALT	-0,5795		MSE=6,4102
	ÜST	-0,0271		F=4,6596
Finansal Memnuniyet	KESTİRİM	0,0770**	0,0106	R ² =0,0182*
	ALT	0,0202	-0,0090	MSE=0,2678
	ÜST	0,1337	0,0303	F=3,8619
		Doğrudan Etki	M1 Üzerinden Etki	Toplam Etki
Standartlaştırılmamış Katsayılar	KESTİRİM	0,0770**	-0,0032**	0,0737*
	ALT	0,0202	-0,0213	0,0173
	ÜST	0,1337	0,0055	0,1302
Standartlaştırılmış Katsayılar		0,1300**	-0,0054**	0,1246*

*p<0,05, **p<0,01 ALT: Bootstrap alt sınırı, ÜST: Bootstrap üst sınırı

Tablo 12'ye göre paraya karşı tutum ölçeğinin paranın önemi boyutu değişkeni ile finansal stres (b=-0,3638) değişkeni istatistiksel olarak yordanmaktadır. Başka bir ifadeyle paraya karşı tutum ölçeğinin paranın önemi boyutu ile finansal stres arasında anlamlı bir model oluşmaktadır. Paraya karşı tutum ölçeğinin paranın önemi boyutu finansal stresin varyansının 0,0110'unu açıklamaktadır. Çıktı değişkeni olan finansal memnuniyet, paraya karşı tutum ölçeğinin paranın önemi boyutu değişkeni tarafından istatistiksel olarak (b=0,1033) yordanmaktadır. Fakat finansal stres tarafından istatistiksel olarak yordanmamaktadır. Paraya karşı tutum ölçeğinin paranın önemi boyutu ile finansal stres değişkeni, finansal memnuniyetin varyansını 0,0217'sini açıklamaktadır. Tablo incelendiğinde paraya karşı tutum ölçeğinin paranın önemi boyutu finansal memnuniyet üzerindeki toplam etkisi 0,1051 olduğu görülmektedir. Bu toplam etki aracı değişken üzerinden kısmi olarak gerçekleşmiştir. Finansal stresin etkisi göz önüne alındığında toplam etkinin yaklaşık %0,0018'i dolaylı etkiden kaynaklanmaktadır.

Tablo 12: Finansal Stres Aracılığı ile Paraya Karşı Tutum Ölçeğinin Paranın Önemi Boyutunun Finansal Memnuniyet Üzerindeki Etkileri

		PKT-Ö	FS (M1)	Model Değerleri
M1	KESTİRİM	0,3688*		R ² =0,0110*
	ALT	0,0322		MSE=6,4106
	ÜST	0,7053		F=4,6383
Finansal Memnuniyet	KESTİRİM	0,1033**	0,0048	R ² =0,0217*
	ALT	0,0343	-0,0149	MSE=0,2668
	ÜST	0,1723	0,0244	F=4,6356
		Doğrudan Etki	M1 Üzerinden Etki	Toplam Etki
Standartlaştırılmamış Katsayılar	KESTİRİM	0,1033**	0,0018**	0,1051**
	ALT	0,0343	-0,0069	0,0365
	ÜST	0,1723	0,0112	0,1737
Standartlaştırılmış Katsayılar		0,1432**	0,0024	0,1457**

*p<0,05, **p<0,01 ALT: Bootstrap alt sınırı, ÜST: Bootstrap üst sınırı

Bulguların Yorumu ve Tartışma

Tablo 6 değerlendirildiğinde; “Üniversite öğrenci iken kredi kartı almanın kolay olmadığını bildiğim halde her zaman bir tane daha almaya çalıştım. Şu anda sahip olduğum kredi kartı limitinden daha fazla kredi kartı limitine sahip olmak istiyorum. Aslında her türlü kredi kartını denemek isterim.” sorularının bileşmesiyle oluşan kompozit değişken olan davranış boyutunun her ne kadar finansal memnuniyeti pozitif etkilediği görülse de soruların yapısının olumsuzluk içermesinde dolayı aslında bu boyuttan finansal memnuniyetin olumsuz etkilediğini ve finansal stresle birleştiğinde bu etkinin olumsuz yönde arttığı şeklinde yorumlanmalıdır. Üniversite öğrencilerinin kredi kartı kullanımı üzerine yapılan bir araştırma, olumsuz davranışların finansal stresi artırdığı bu durumda finansal memnuniyeti azalmayla ilişkili olduğunu bulgulanmıştır (Hayhoe vd., 2000). Bu sonuçta değerlendirildiğinde kredi kartı sahibi olmak, daha fazlasına sahip olmak gibi olumsuz davranışlar sergileyen üniversite öğrencilerinin finansal memnuniyetlerinin düşük olduğu ve stresinde bu durumu daha kötüye götürdüğü ifade edilebilir.

Tablo 7 değerlendirildiğinde “Kredi kartımın olmasını seviyorum. Kredi kartım sunduğu hizmetleri seviyorum. Kredi kartım olduğu için kendimle gurur duyuyorum.” soruların kompozit bir değişkene dönüştürülmesi sonucu oluşan duygusal tutum boyutu finansal memnuniyeti pozitif yönlü etkilese de finansal stres altında bu olumlu etki azalmaktadır. Bu durum kredi kartına sahip olmayı onu kullanmayı seven bireylerin aşırı borçlanma karşısında finansal stres yaşamalarına bunun neticesinde de finansal memnuniyetlerinin gerilediği ifade edilebilir.

Tablo 8 değerlendirildiğinde “Kredi kartı kullanmak harcamaları takip etmeye yardımcı olur. Kredi kartı kullanmak genellikle iyi bir fikirdir. Kredi kartı kullanmak nakit kullanmaktan daha uygundur.” soruları üzerinde bir kompozit değişkene dönüştürülen bilişsel tutumun araştırmanın özelinde finansal memnuniyeti etkilemediği görülmektedir. İlgili değişken ile finansal stresin beraberinde finansal memnuniyet üzerinde bir etkisinin olmadığı görülmektedir.

Tablo 9 incelendiğinde paraya karşı tutumun güç boyutunun sorularında oluşan “Para bana göre başarının nihai sembolüdür. Gerçekten güvenebileceğim tek şeyin para olduğunu hissediyorum. Paranın tüm sorunlarımı çözebileceğine inanıyorum. Para hayatımdaki en önemli hedeftir. Diğer insanların benim için bir şeyler yapmaları konusunda etkilemek için parayı kullanırım. İnsanların başarısını yaptıklarına göre değerlendirmem gerekse de sahip oldukları paranın miktarı beni daha çok etkiler. Tanıdığım insanlar, bir kişinin başarısının işareti olarak sahip olduğu paranın miktarı olduğunu ifade ettiğimi söylerler. Para, yetkinliğinizi ve yeteneklerinizi ifade etmenize yardımcı olacaktır.” kompozit değişkenin ve aracı etkinin finansal memnuniyet üzerinde araştırmanın özelinde bir etkisinin olmadığı görülmektedir. Paranın bir güç aracı olarak kullanılmasına atıfta bulunan öğeleri barındıran bu faktör yüksek oranda yüklenen insanlar, bir bireyin parayla olmak istediği kişi ve başkalarını etkileme

güvenliğine sahip olabileceği tutumuna sahiptir. Bu bireyler parayı başarının, gücün ve yetkinliğin sembolü olarak görürler (Barry, 2016: 453). Her ne kadar araştırmanın özelinde anlamlı bir sonuç çıkmasa da ilgili tablo sonuçlarına bakıldığında bu olumsuz davranışın stres altında finansal memnuniyeti düşürebileceği ifade edilebilir.

Tablo 10 incelendiğinde paraya karşı tutum ölçeğinin “*Paramı çok iyi bütçelerim. Paramı çok dikkatli kullanırım. Paramı takip ederim. Gelecek için düzenli olarak kenara para koyarım. Para biriktirme yeteneğimle gurur duyuyorum. Gelecek için finansal planlama yapıyorum. Bir ekonomik bunalım durumunda kullanabileceğim param var.*” sorularının birleşiminden oluşan finansal planlama boyutunun finansal memnuniyet üzerinde ($b=0,0827$) pozitif ve anlamlı etkisi olduğu görülmektedir. Fakat finansal stres devreye girdiğinde bu etkinin ($b=0,0678$) azaldığı görülmektedir. Finansal stres finansal planlamanın finansal memnuniyet üzerindeki etkisini $0,0149$ oranında düşürmektedir. Bu faktör, parayı bütçelemenin ve finansal geleceği planlamanın ne kadar önemli olduğunu ortaya koymaktadır (Barry, 2016: 453). Üniversite yıllarında finansal eğitim (bütçeleme, tasarruf etme vb.) alan bireylerin hayatlarının geri kalanında daha yüksek mali gelir elde ettikleri ve finansal açıdan daha iyi konumda olduklarını tespit etmiştir (Lusardi, Michaud ve Mitchell, 2017:10).

Tablo 11 değerlendirildiğinde paraya karşı tutum ölçeğinin “*En kaliteli ürünleri alırım. En iyisini elde etmek için daha fazla harcarım. Mevcut olan en pahalı ürünleri satın alırım. En iyisini elde etmek için daha fazla ödemem gerektiğini biliyorum.*” Sorularından oluşturulan kompozit değişken olan kalite boyutunun finansal memnuniyet üzerinde ($b=0,0770$) pozitif ve anlamlı etkisi olduğu görülmektedir. Fakat finansal stres devreye girdiğinde bu etkinin ($b=0,0737$) azaldığı görülmektedir. Finansal stres kalitenin finansal memnuniyet üzerindeki etkisini $0,0032$ oranında düşürmektedir. Bu faktöre yüksek oranda yüklenen kişiler için, yüksek fiyatlar ödemeleri gerektiğini bilseler bile mevcut durumda en iyi ürünü satın almak önemlidir (Barry, 2016: 453). Bu durum stres altında finansal memnuniyetlerini olumsuz etkilemektedir.

Tablo 12 incelendiğinde paraya karşı tutum ölçeğinin “*Para önemlidir. Para herkesin hayatında önemli bir faktördür. Para değerlidir.*” sorularından oluşan paranın önemi boyutunun finansal memnuniyet üzerinde ($b=0,1033$) pozitif ve anlamlı etkisi olduğu görülmektedir. Fakat finansal stres devreye girdiğinde bu etkinin ($b=0,1051$) arttığı görülmektedir. Finansal stres paranın öneminin finansal memnuniyet üzerindeki etkisini $0,0024$ oranında artırmaktadır. Barry (2016: 453) çalışmasında “paranın önemi” olarak etiketlendiği değişkene yüksek düzeyde sahip olan bireylerin, satın aldıkları malların maliyetlerini veya fiyatları hakkında düzenli olarak tartıştıklarını ifade etmektedir. Aynı zamanda bu faktör literatürde “paraya bağlılık” olarak adlandırılmaktadır. Buradan da anlaşılacağı gibi tabloda okunan pozitif etki aslında ters yorumlanması gereken bir olgudur. Farklı bir ifadeyle paraya bağımlı bireyler finansal stres altında para kaybetme dürtüsü altında memnuniyetleri azalmaktadır.

Bu doğrultuda Tablo 13’te araştırma kapsamında oluşturulan hipotezlere SPSS- Process Makro 4.0 uzantısı kullanılarak Bootstrap yöntemi kullanılarak yapılan test sonuçları eklenmiştir. Tablo incelendiğinde araştırma modelinde kurgulanan yedi hipotezden ikisinin araştırma özelinde desteklenmediği kalan beş hipotezinde desteklendiği görülmektedir.

Tablo 13: Hipotezlerin değerlendirilmesi

HİPOTEZLER	SONUÇ
H₁: Finansal stresin aracılık etkisi ile kredi kartı kullanım ölçeğinin davranışsal tutum boyutunun finansal memnuniyet üzerinde etkisi arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.	Desteklendi
H₂: Finansal stresin aracılık etkisi ile kredi kartı kullanım ölçeğinin duygusal tutum boyutunun finansal memnuniyet üzerinde etkisi arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.	Desteklendi
H₃: Finansal stresin aracılık etkisi ile kredi kartı kullanım ölçeğinin bilişsel tutum boyutunun finansal memnuniyet üzerinde etkisi arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.	Desteklenmedi
H₄: Finansal stresin aracılık etkisi ile paraya karşı tutum ölçeğinin paranın gücü boyutunun finansal memnuniyet üzerinde etkisi arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.	Desteklenmedi
H₅: Finansal stresin aracılık etkisi ile paraya karşı tutum ölçeğinin finansal planlama boyutunun finansal memnuniyet üzerinde etkisi arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.	Desteklendi
H₆: Finansal stresin aracılık etkisi ile paraya karşı tutum ölçeğinin kalite boyutunun finansal memnuniyet üzerinde etkisi arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.	Desteklendi
H₇: Finansal stresin aracılık etkisi ile paraya karşı tutum ölçeğinin paranın önemi boyutunun finansal memnuniyet üzerinde etkisi arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.	Desteklendi

Sonuç ve öneriler

Dünyada yaşanan ekonomik gerileme ve son yıllardaki rekor enflasyon durumu neticesinde ülkedeki gençlerin karşı karşıya olduğu borç ve para yönetimi sorunlarının yaygınlığı göz önüne alındığında, üniversiteden mezun öğrencilerin üniversite de aldıkları finansal eğitimlerin hayatlarının gelişimine yansımaları incelemek ve finansal memnuniyetlerini nasıl inşa ettikleri bu araştırma ile gösterilmek istenmiştir. Sonuç olarak bu araştırma ile finansal memnuniyetin mezun üniversite öğrencilerinin hayatındaki merkezi rolünü incelemek için psikolojik, sosyolojik ve tüketici davranışı perspektiflerini birleştirerek disiplinler arası bir model geliştirilmiştir. Çalışma üniversite eğitimi yoluyla kazanılan finansal bilginin hayatın sonraki evrelerinde geliştirileceğini ve daha olumlu tutum ve niyetlere yol açacağını öngörmektedir. Ek olarak, bu çalışma paraya karşı tutumun finansal memnuniyet üzerindeki olumlu etkisini de ortaya koymaktadır. Bu nedenle, bu çalışma finansal memnuniyetin mevcut yordayıcılarına katkıda bulunmakta, kredi kartının kullanımının ve paraya karşı tutumu finansal memnuniyetin çok önemli bir öncülü olduğunu ortaya koymaktadır.

Araştırmada pek çok kısıt bulunmaktadır. İlk olarak, bu çalışma yalnızca kredi kartı kullanımı ve paraya karşı tutumun mezun üniversite öğrencilerinin finansal memnuniyet üzerindeki etkilerine ve finansal stresin aracılık etkisine odaklanmıştır. Araştırmanın en önemli kısıtı olarak araştırmanın odak noktasının mezun üniversite öğrencilere yönelik olması söylenebilir. Araştırmanın bir diğer kısıtı da çalışma hayatına hiç dâhil olmamış mezun öğrencilerin araştırmaya dâhil edilmemesidir. Bu kitlenin de dâhil edilmesi finansal memnuniyetin anlaşılması açısından değerli olabilir.

Bu araştırmanın bulguları uygulayıcılar ve araştırmacılar için de önemi sonuçları sunmaktadır. Bu araştırmada incelenen değişkenler, bankalara, finans kuruluşlarına ve kredi kartı şirketlerine mezun üniversite öğrencileri yani genç yetişkin pazarının profilini çıkarmada yardımcı olabilir. Aynı zamanda çalışmanın, akademik ve politika yapıcılar için de önemli çıkarımları olabilir. Akademik kurumların mezun öğrenciler üzerinde finansal memnuniyeti geliştirmede ve artırmada önemli rolü olduğu aşikardır. Bu çalışmada tanımlanan, kredi kartı tutumu ile paraya karşı tutumun ve onların bileşenlerini farklılaştıran faktörlerin, finansal stresin sebep olacağı durumların eğitimciler tarafından belirlenmesi ve belirli öğrenci gruplarını hedef alacak şekilde eğitim müfredatına eklenmesi sağlanabilir. Politika yapıcılar açısından kredi kartı kullanımının önemi, aile geliri, harcama alışkanlıkları, paraya karşı tutum ve finansal ürünlerin kullanımı gibi finansal konularda bireyleri bilinçlenmesini teşvik eden programlar ve müdahaleler yapılabilir. Ek olarak, gelişmekte olan ekonomilerdeki genç yetişkinlerin finansal memnuniyetini incelemek için, özellikle nesnel ve öznel finansal memnuniyeti etkileyen kişisel faktörleri ve finansal eğitimi araştıracak daha fazla yeni araştırmalar yapılabilir.

Kaynakça

- Adams, T. ve Moore, M. (2007). High-risk health and credit behavior among 18-to 25-year-old college students. *Journal of American College Health*, 56, 101–108.
- Alhabeeb, M. (1999). Allowances and the economic socialization of children. *Association for Financial Counseling and Planning Education*, 10(2), 1-9.
- Ali, A., Rahman, M. ve Bakar, A. (2013). Financial literacy and satisfaction in Malaysia: A pilot atud. *International Journal of Trade, Economics and Finance*, 4(5), 319-324.
- Allen, M. W., Edwards, R., Hayhoe, C. R. ve Leach, L. (2007). Imagined interaction, attitudes towards money and credit, and family coalitions. *Journal of Family and Economic Issues*, 3-22.
- Archer, J. ve Lamnin, A. (1985). An investigation of personal and academic stressors on college campuses. *Journal of College Student Personnel*, 26(3), 210-215.
- Ataman, E. ve Yıldırım, D. (2022). Kredi kartı kullanımı, kompulsif satın alma, borca karşı tutum ve finansal refah ilişkisi. *Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12(23), 159-184.
- Barry, D. (2016). Chapter 30: Measurement of young adults' attitudes towards money. A. Carmela, W. Eveline, B. Klaus, D. Peter, G.-F. Bettina, & S. Jane içinde, *International Handbook of Financial Literacy* (s. 449-464). Springer.
- Behrman, J., Mitchell, O., Soo, C. ve Bravo, D. (2010). Financial literacy, schooling, and wealth accumulation. *Working Paper 16452, National Bureau of Economic Research*, 1-42.
- Brüggen, E., Hogreve, J., Holmlund, M., Kabadayı, S. ve Löfgren, M. (2017). Financial well-being: A conceptualization and research agenda. *Journal of business research*, 79, 228-237.
- Castro-González, S., Fernández-López, S., Rey-Ares, L. ve Rodeiro-Pazos, D. (2020). The influence of attitude to money on individuals' financial well-being. *Social Indicators Research*, 148(3), 747-764.
- Chen, H. ve Volpe, R. (1998). An analysis of personal financial literacy among college students. *Financial Services Review*, 7(2), 107-128.
- Diener, E. (2000). Subjective well-being: The science of happiness and a proposal for a national index. *American psychologist*, 55(1), 34-43.
- Drentea, P. (2000). Age, debt and anxiety. *Journal of health and Social Behavior*, 41, 437-450.
- Drentea, P. ve Lavrakas, P. (2000). Over the limit: the association among health, race and debt. *Social science & medicine*, 50(4), 517-529.
- Durvasula, S. ve Lysonski, S. (2007). Money attitudes, materialism, and achievement vanity: An investigation of young Chinese consumers' perceptions. *International Marketing Conference on Marketing & Society* (s. 497-499). IIMK.
- Elliott, W. ve Lewis, M. (2016). Student debt effects on financial well-being: Research and policy implications. *A Collection of Reviews on Savings and Wealth Accumulation*, 29(4), 614–636.
- Gable, J. ve Joo, S. (1998). Does financial education affect knowledge, attitudes, and behavior? An empirical analysis. *Personal Finances and Worker Productivity*, 2(2), 213-220.
- Hayhoe, C., Leach, L. ve Turner, P. (1999). Discriminating the number of credit cards held by college students using credit and money attitudes. *Journal of economic psychology*, 20(6), 643-656.
- Hayhoe, C. R., Leach, L. J., Turner, P. R., Bruin, M. J. ve Lawrence, F. C. (2000). Differences in spending habits and credit use of college students. *Journal of Consumer Affairs*, 34(1), 113–133.
- Heckman, S., Lim, H. ve Montalto, C. (2014). Factors related to financial stress among college students. *Journal of Financial Therapy*, 5(1), 19-39.
- Hilgert, M., Hogarth, J. ve Beverly, S. (2003). Household financial management: The connection between knowledge and behavior. *Federal Reserve Bulletin*, 309-322.
- John, D. (1999). Consumer socialization of children: A retrospective look at twenty-five years of research. *The Journal of Consumer Research*, 26(3), 183-213.
- Joo, S. ve Gable, J. (2004). An exploratory framework of the determinants of financial satisfaction. *Journal of family and economic Issues*, 25(1), 25-50.
- Kaya, F. (2008). *Kredi Kartları ve Bireysel Müşterilerin Kredi Kartı Tercihine Etki Eden Faktörlerin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma*. Kadir Has Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Kim, J. (2000). *The effects of workplace financial education on personal finances and work outcomes*. Interior Design and Resource Management.
- Kim, J., Garman, E. ve Sorhaindo, B. (2003). Relationships among credit counseling clients' financial wellbeing, financial behaviors, financial stressor events, and health. *Journal of Financial Counseling and planning*, 14(2), 75-87.
- Leach, L., Hayhoe, C. ve Turner, P. (1999). Factors affecting perceived economic well-being of college students: A gender perspective. *Journal of Financial Counseling and Planning*, 10(2), 11-24.
- Lim, H., Heckman, S., Montalto, C. ve Letkiewicz, J. (2014). Financial stress, self-efficacy, and financial help-seeking behavior of college students. *Journal of Financial Counseling and Planning*, 25(2), 148-160.
- Lusardi, A., Michaud, P. ve Mitchell, O. (2017). Optimal financial knowledge and wealth inequality. *Journal of political Economy*, 125(2), 431-477.
- Lyons, A. ve Hunt, J. (2003). The credit practices and financial education needs of community college students. *Association for Financial Counseling and Planning Education*, 14(1), 63-74.
- Mcclelland, D. (1967). *Money as a Motivator: Some Research Insights*. McKinsey Quarterly.
- Murphy, M. ve Archer, J. (1996). Stressors on the college campus: A comparison of 1985–1993. *Journal of College Student Development*, 37(1), 20–28.
- Netemeyer, R., Warmath, D., Fernandes, D. ve Lynch Jr, J. (2018). How am I doing? Perceived financial well-being, its potential antecedents, and its relation to overall well-being. *Journal of Consumer Research*, 45(1), 68-89.
- Nga, K. ve Yeoh, K. (2015). Affective, social and cognitive antecedents of attitude towards money among undergraduate students: A Malaysian study. *Pertanika Journal of Social Sciences & Humanities*, 23(1), 161-180.
- Norvilitis, J., Szablicki, P. ve Wilson, S. (2003). Factors influencing levels of credit-card debt in college students. *Journal of Applied Social Psychology*, 33(9), 35-947.
- O'Neill, B., Sorhaindo, B., Xiao, J., & Garman, E. (2005). Financially distressed consumers: Their financial practices, financial well-being, and health. *Journal of Financial Counseling and Planning*, 16(1), 73-87.
- Phau, I. ve Woo, C. (2008). Understanding compulsive buying tendencies among young Australians: The roles of money attitude and credit card usage. *Marketing Intelligence & Planning*, 26(5), 441-458.
- Shim, S., Xiao, J., Barber, B. ve Lyons, A. (2009). Pathways to life success: A conceptual model of financial well-being for young adults. *Journal of applied developmental psychology*, 30(6), 708-723.
- Smith, A. (2002). *An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations*. Pressbook.
- Sundarasan, S. ve Rahman, M. (2017). Attitude towards money: Mediation to money management. *Academy of Accounting and Financial Studies Journal*. *Academy of Accounting and Financial Studies Journal*, 21(1), 80-96.
- Utkarsh, Pandey, A., Ashta, A., Spiegelman, E. ve Sutan, A. (2020). Catch them young: Impact of financial socialization, financial literacy and attitude towards money on financial well-being of young adults. *International Journal of Consumer Studies*, 44, 531-541.
- Van Rooij, M., Lusardi, A. ve Alessie, R. (2012). Financial literacy, retirement planning and household wealth. *The Economic Journal*, 122(560), 449-478.
- Weida, E., Phojanakong, P., Patel, F. ve Chilton, M. (2020). Financial health as a measurable social determinant of health. *PLOS ONE*, 1-14. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0233359>
- Worthy, S., Jonkman, J. ve Pike, L. (2010). Sensation-seeking, risk-taking, and problematic financial behaviors of college students. *Journal of Family and Economic Issues*, 31, 161–170.
- Xiao, J., Chen, C. ve Chen, F. (2013). Consumer financial capability and financial satisfaction. *Social Indicators Research*, 118, 415-432.
- Xiao, J., Noring, F. ve Anderson, J. (1995). College students' attitudes towards credit cards. *Journal of Consumer Studies & Home Economics*, 19(2), 155-174.
- Xiao, J., Shim, S., Barber, B. ve Lyons, A. (2007). *Academic success and well-being of college students: Financial behaviors matter (TCAI Report)*. Tucson: University of Arizona.

Etik kurul onayı

Balıkesir Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler etik kurulu tarafından 22.05.2023 tarih ve 71317661/900/257084 sayılı etik kurul onayı alınmıştır.

Çıkar çatışması beyanı

Bu çalışmada herhangi bir potansiyel çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Teşekkür -destek beyanı

Bu çalışma Balıkesir Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Projeler Birimi tarafından 2023/034 proje numarası ile desteklenmiştir.